

Jutlus Nõos P, 11.08.19 kell 11.00, 8. pühapäev post Trinitatis

Lektsioonid: 5Ms 13:1–5; 1Jh 4:1–6

Jutlus: Mt 7:15–23

Laulud: 285 (1–5); 328 (1–4, 5); 365 (1–3); 471 (1–4)

Hoiduge valeprohvetite eest, kes tulevad teie juurde lambanahas, seestpidi aga on kiskjad hundid! Te tunnete nad ära nende viljast. Ega viinamarju korjata kibuvitstelt ega viigimarju ohakailt? Nõnda siis kannab iga hea puu head vilja, aga halb puu halba vilja. Hea puu ei või kanda halba vilja ega halb puu kanda head vilja. Iga puu, mis ei kanna head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle. Küllap te tunnete nad ära nende viljast! Mitte igäiks, kes mulle ütleb: „Issand, Issand!”, ei saa taevariiki; saab vaid see, kes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas. Paljud ütlevad mulle tol päeval: „Issand, Issand, kas me ei ole sinu nimel ennustanud ja sinu nimel kurje vaime välja ajanud ja sinu nimel teinud palju vägevaid tegusid?” Ja siis ma tunnistan neile: Ma ei ole teid kunagi tundnud, minge ära minu juurest, te ülekohtutegijad!

Tänane jutlusealne kirjakoht, nagu ka üle-eelmise pühapäeva oma, pärineb Jeesuse Mäejutlusest. Mäejutlus on aga selline osa UT-s, mis puudutab Piibli lugejat ehk vahetumalt kui teised osad: see on selge, vahel ka karmis toonis õpetus sellest, kuidas Jeesuse jänger peab elama. See õpetus koosneb lühikestest, paarisalmilistest juhistest ja manitsustest, mis on siiski rohkem või vähem omavahel seotud.

Tänases jutlusealuses kirjakohtas on kaks juhust: teiste kohta ja lugeja enda kohta.

Esimene neist räägib valeprohvetite äratundmisest. Kõigepealt tuleb küsida: kuidas peaks tänapäeva inimene mõistma VT-s nii olulisi sõnu nagu „prohvet“ ja „valeprohvet“? Kas neil on tänapäeva elus mingi vaste?

Möödunud kolmapäeval kuulsime meie koguduse kuulutusnädala raames piibliteadlase õp Vallo Ehasalu ettekannet prohvetlusest ja saime aimu, et see nähtus polegi nii kindlapiiriline nagu enamasti arvatakse. Praegu aga lähtun järgnevast lihtsamast määratlusest: prohvet on isik, kes kuulutab inimestele Jumala tahet. Valeprohvet aga siis, vastupidi, isik, kes kuulutab inimestele ebajumala tahet.

Meie, kes elame UT ajastul, võime mõista prohveti kuulutust evangeeliumikuulutuseks. See, kes kuulutab, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg, kes on meie pattude eest surnud, lepitanud meid Looja Jumalaga, on surnuist üles tõusnud ning et iga temasse uskuja tõuseb samuti surnuist ja elab Jumala juures igavesti – see ongi prohvet.

See aga, kes kuulutab, et 1) Jumalat ei ole, et 2) Jumalasse uskumine pole tänapäeva inimesele vajalik, et 3) igavesti saab elada ka kuidagi teisiti kui Jeesusesse Kristusesse uskudes jne – see on valeprohvet. Nii väljendudes oleks prohveti ja valeprohveti vahel justkui väga selge erinevus.

Jeesus hoiatab meid aga selliste valeprohvetite eest, kes räägivad peaaegu samamoodi nagu evangeeliumi kuulutajad, kuid tegelikult vihkavad evangeeliumi. Kas on võimalik tänapäeva maailmas taolist isikut ette kujutada?

Tundub ju küll, et tänases ilmalikustunud ühiskonnas ei räägigi keegi eriti Jumalast. Ja need, kes seda teevad, on kirikutegelased, kelle kuulutusse on demokraatlikus riigis harjutud suhtuma leebelt, sest meil on usuvabadus. Teisisõnu, tundub, et Jumalast rääkijad on harjutud panema kõik ühte patta: need on inimesed, kes ajavad mingit oma asja, mida ühiskonnal eriti tarvis pole, kuid mida tuleb demokraatia huvides sallida.

See, kes aga süveneb sellesse, millest need Jumalast kõnelejad tegelikult räägivad, näeb, et siin on suur mitmekesisus. Siseministeeriumi kodulehe andmeil on ainuüksi väikses Eestis registreeritud üle viiesaja usulise ühenduse. Rääkimata nendest, kes pole siseministeeriumis registreeritud. Ma ei taha siinjuures osutada niivõrd sellele, et osa nendest usulistest ühendustest ei kuuluta evangeeliumi ja on kristlaste seisukohast seega valeprohvetid, vaid sellele, iga kristlikku usku praktiseerida sooviv inimene peab hoolikalt ringi vaatama, kust ta leiab tõepoolest Jeesusesse Kristusesse uskuva koguduse.

Jeesus ütleb ka, et iga puud tuntakse tema viljast. Mis on evangeeliumi kuulutaja töö vili? Jeesust Kristust usaldavate ja tunnistavate inimeste arvu kasv! Kuid ka sellisel puhul tuleb olla järeldustes ettevaatlik, sest selle suureneva hulga sees võib omakorda olla valeprohveteid. Ühel hetkel võib see kasv lõppeda ja muunduda hoopis millekski muuks, millel pole evangeeliumiga midagi pistmist.

Nõnda tuleb puu vilja oodata pikemat aega, võib-olla aastaid. Seda on arvatavasti kõige selgemini kogenud misjonärid, kes lähevad täiesti ristiustamata paika evangeeliumi kuulutama. Ja vahel näevad alles nende misjonäride järeltulijad oma eelkäijate töö vilja.

Samuti tuntakse ka ebajumalaid kuulutanud isikute tööd veel põlvkondi hiljem. Võib-olla sobib siin näiteks nõukogude aegne ateistlik kasvatus, milles kujunenud inimesed ei võta nüüd Jumala armu vastu ka surivoodil.

Täna tähistame oma koguduses ja kihelkonnas 9. aastat järjest Hans Wühneri päeva. Tänapäevase jutluse konteksti arvestades võib kindlasti öelda, et Wühner on olnud tõeline Jumala prohvet, sest ta on oma elus ja töös lähtunud evangeeliumist ja tema töö on kandnud head vilja.

Ma ei hakka siinkohal peatuma neil teenetel, mille poolest Wühner on enam tuntud – kooliõpetaja, muusikamees, poliitik, põllumees –, vaid meenutan seda, mis Wühneri pärandis seostub evangeeliumi kuulutamisega.

Öeldakse, et käbi ei kuku kännust kaugele. Kaks Wühneri perest võrsunud „käbi“ on tema pojad Theodor ja Richard, kes on tuntud eesti kirikuõpetajad. Theodor teenis pikalt meie praostkonna Karula koguduses, Richard aga Valga koguduses. Tänavu 4. mail meenutasime Valga praostkonna ametivendadega Valga Tartu mnt surnuaial 100 aasta möödumist Richard Wühneri märtrisurmast.

Inimene, kelle perekonnast võrsub kristlane, kes on valmis oma evangeeliumikuulutuse nimel surma minema, ei saa olla valeprohvet. Olgu see näide seoseks tänase kirjakohta Jeesuse sõnade ja Hans Wühneri päeva vahel.

Jeesuse sõnadel meie kirjakohtas on aga ka eshatoloogiline, viimaste aegade dimensioon. Ta ütleb ju: „Iga puu, mis ei kanna head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle.“ Teisisõnu, valeprohvetid visatakse tulle. See tuli on aga juba seotud viimse kohtupäevaga, mis ju pole veel saabunud. Prohvetite ja valeprohvetite erinevus ilmneb täiuslikult alles aegade lõpus. Ja sellepärast on inimese elus religioosse tõe otsimine veelgi raskem: usaldada saab küll Jumalat, aga inimesi mitte lõpuni.

Nõnda ilmneb, et Jeesuse hoiatusel valeprohvetite eest on sügav sisu: elu pole muinasjutt seitsmest kitsetaldest, kus lampanahas hunt leidis oma pahateole kiiresti õiglase lõpu. Valeprohvetite töö vili, nagu ka prohvetite töö vili, ilmneb ehk alles mitme põlvkonna jooksul ja ka siis mitte veel täielikult. Kuid kõnelgem nüüd teiseks ka Jeesuse juhise lugeja enda kohta. Ei piisa ainult valeprohvetite paljastamisest, vaid tuleb ka iseenda usk läbi katsuda. Peab ütleva, et sõnad, mida Jeesus siin lausub, on erakordselt rängad: „Mitte igauks, kes mulle ütleb: „Issand, Issand!“, ei saa taevariiki.“ Kuidas siis nii: see, kes peab Jeesust Issandaks, ei pääsegi tingimata taevariiki? Vähe sellest, ka see, kes on Issanda nimel ennustanud, kurje vaimu välja ajanud ja palju vägevaid tegusid teinud, ei pruugi taevariiki saada?

Kes siis võib pääseda, küsime meie jüngrite kombel. Jeesus vastab: see, kes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas. Kas siis Issanda nimel ennustamine, kurjade vaimude väljaajamine ja vägevate tegude tegemine polegi taevase Isa tahtmise täitmine? Tuleb välja, et pole. Tuletame korra meelde, mida ütleb armastuse ülemlaul 1Kr 13:2 „Ja kui mul oleks prohvetiannetus ja ma teaksin kõiki saladusi ja ma tunnetaksin kõike ja kui mul oleks kogu usk, nii et ma võiksin mägesid teisale tõsta, aga mul ei oleks armastust, siis poleks minust ühtigi.“

Jumala tahtmine on see, et me armastaksime teda üle kõige ja oma ligimest nagu iseennast. Armastus on tähelepanelik, hooliv suhtumine nii Loojasse kui ka loodusse. Armastus on esimese sammu astumine ligimest vaevava probleemi lahenduse suunas. Armastus on andeksand ja leppimine. Armastus on veel palju muud, millest on nii Piiblis kui maailmakirjanduses juttu. Kuid mille me tunneme eksimatult ära, kui seda esineb.

Armastus on Püha Vaimu and: meis endas seda polegi. Kuid Jeesuse Kristuse saadetud Püha Vaimu muutab armastuse meis võimalikuks. Selleks, et olla valmis Püha Vaimu tööks, peame me olema Kristuses. Mitte ainult Kristuse lähedal, vaid Kristuses sees. Me peame teda otsima sõnas ja sakramendis ega tohi patu ahvatlustele ja kiusatustele järele anda.

Jeesus saadab enda juurest ära ülekohtutegijad. Ülekohtutegijad on aga kõik inimesed, sest kõik nad on pattu teinud. Ülekohtu vastu aitab ainult armastus. Armastuse anni saab aga ainult Kristusesse jäädes ja seda nimelt selles elus. Kui me selles elus seda ei tee, siis oleme me viimselt ikkagi ülekohtutegijad.

Nõnda siis juhindugem sellest ilusast Jeesuse soovituselt Jh 15:4: „Jääge minusse, ja mina jään teisse. Nii nagu oks ei suuda kanda vilja omaette, kui ta ei jää viinapuu külge, nõnda ka teie, kui te ei jää minu külge.“ Jeesus on hea puu, mis ei saa halba vilja kanda. Kui me oleme tema tüves, siis ei saa halba vilja kanda ka meie. Ja see hea vili, mida kanname, on armastuse vili.

Aamen.